

PROGRAMACIÓ CIÈNCIES SOCIALS

6è DE PRIMÀRIA

1. INTRODUCCIÓ

- **Justificació**
- **Contextualització**

2. OBJECTIUS GENERALS DE L'ETAPA RELACIONATS AMB L'ÀREA

3. COMPETÈNCIES

4. CONTINGUTS DE SISÉ CURS

5. UNITATS DIDÀCTIQUES

6. METODOLOGIA

- **Metodologia general**
- **Metodologia específica**
- **Recursos didàctics i organitzatius**
- **Materials i recursos**
- **Activitats complementàries**

7. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

- **Criteris d'avaluació i competències clau**
- **Instruments d'avaluació**
- **Activitats de reforç i ampliació**

8. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

- **Mesures de suport ordinari**
- **Mesures de suport extraordinari**
- **Tipologia**

9. ELEMENTS TRANSVERSALS DEL CURRÍCULUM

1. INTRODUCCIÓ

1.1. Justificació de la programació

En el *RD 126/2014*, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Primària, en el Preàmbul exposa que *“el currículum bàsic de les diferents àrees s'ha organitzat partint dels objectius propis de l'etapa i de les competències que es desenvoluparan al llarg de l'educació bàsica, mitjançant l'establiment de blocs de continguts a les àrees troncales, i criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable en totes les àrees, que seran referents a la planificació de la concreció curricular i a la programació docent”*. Per tant, això significa que objectius i competències seran la font inspiradora de la resta d'elements de la nostra programació didàctica i el punt de partida en l'elaboració d'aquestes.

Pel que fa als continguts i els responsables de l'elaboració queden clarament definits per a la Comunitat Valenciana en els articles 11 i 12, respectivament, del *Decret 108/2014* pel qual s'estableix el currículum i es desenvolupa l'ordenació general de l'educació primària en la nostra Comunitat. Al llarg d'aquest document es dona resposta als apartats que ha de contindre tota programació didàctica, havent de ser funció de l'equip docent conformat pels mestres que imparteixen docència en el mateix curs de l'etapa, coordinats per la prefectura d'estudis, els que elaboren i/o adapten els diferents punts a la seua realitat escolar. En l'elaboració s'haurà de tindre molt en compte la lògica i necessària coordinació entre les diferents àrees del mateix nivell, i també una estratègia educativa comuna d'aquesta àrea per a tota l'etapa. Parlem d'una coordinació pedagògica horitzontal i vertical, canalitzada i promoguda pels diferents òrgans de coordinació docent del centre. Un aspecte molt important que ha de quedar reflectit seran els elements transversals del currículum que es concreten en l'article 10 del *RD 126/2014*.

Dins dels tres nivells de concreció curricular, estratègic, tàctic i operatiu, la programació didàctica es trobaria en el segon. A nivell estratègic, parlaríem de tota la normativa educativa que l'Estat espanyol i la Comunitat Valenciana legisla; a nivell operatiu, es trobaria la programació docent o d'aula, on es concreten les activitats que els alumnes han de fer en cada unitat; i a nivell tàctic, veurem com desenvolupar tots els elements curriculars que assenyalen el nostre currículum i que suposen els fonaments de la nostra intervenció educativa. En aquesta línia, autors com Imbernón defineixen programar com *“establir una sèrie d'activitats, en un context i temps determinats per ensenyar uns continguts amb*

la pretensió d'aconseguir uns objectius”.

Les funcions de la nostra programació seran: la planificació, la independència i el protagonisme del professorat en la realització i posada en pràctica de la programació; la reflexió i innovació com a protagonistes de la nostra intervenció a l'aula; la programació també ha de ser el comprovant empíric del nostre treball; ha de propiciar l'adaptació de tots els seus elements a les característiques i les necessitats particulars de l'alumnat, dotant-la d'una praxi coherent; i com a funció estrella, aquella que resumeix les anteriors, la millora de la qualitat de l'educació.

Tot el que s'ha exposat se sustenta en quatre principis: la millora de la pràctica docent, la coordinació de tot el professorat (especialment el que imparteix la mateixa àrea), la millora en la qualitat, l'equitat i l'eficàcia de l'acció educativa i finalment, es tracta que la nostra programació didàctica arribi a ser un document realista, factible i operatiu.

1.2. Contextualització

La finalitat última de l'àrea és aconseguir la transmissió i la posada en pràctica de valors que afavorisquen la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, així com que ajuden a superar qualsevol tipus de discriminació. Això es molt important per al nostre centre, ja que volem millorar la convivència que està sent complicada els darrers anys.

Estos coneixements i valors són la base per a la participació ciutadana crítica i responsable en diversos àmbits. Esta participació es basa en el diàleg igualitari i el respecte a les diferències entre grups des del referent dels drets humans.

El coneixement de diverses manifestacions culturals i la seua comprensió com a fenòmens socials és una altra de les finalitats de les Ciències Socials. Moltes d'estes manifestacions culturals i artístiques constitueixen fonts per a comprendre les societats històriques i actuals i conèixer-les és fonamental per a reconèixer l'herència cultural i preservar-la. Això també es important al nostre centre, per tal de conviure les diferents cultures, degut a la immigració dels últims anys.

2. OBJECTIUS GENERALS DE L'ETAPA RELACIONATS AMB L'ÀREA

L'àrea de Ciències Socials contribueix a consolidar tots i cada un dels objectius de l'àrea, però especialment a:

a) Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb aquestes, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania i respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.

b) Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, i esperit emprenedor.

c) Adquirir habilitats per a la prevenció i per a la resolució pacífica de conflictes, que els permeten desenvolupar-se amb autonomia en l'àmbit familiar i domèstic, així com en els grups socials amb els quals es relacionen.

d) Conèixer, comprendre i respectar les diferents cultures i les diferències entre les persones, la igualtat de drets i oportunitats d'hòmens i dones i la no discriminació de persones amb discapacitat.

h) Conèixer els aspectes fonamentals de les Ciències de la Naturalesa, les Ciències Socials, la Geografia, la Història i la Cultura.

i) Iniciar-se en la utilització, per a l'aprenentatge, de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació desenvolupant un esperit crític davant els missatges que reben i elaboren.

m) Desarrollar sus capacidades afectivas en todos los ámbitos de la personalidad y en sus relaciones con los demás, así como una actitud contraria a la violencia, a los prejuicios de cualquier tipo y a los estereotipos sexistas.

PROGRAMACIÓ CIÈNCIES SOCIALS

n) Fomentar l'educació vial i les actituds de respecte que incidisquen en la prevenció dels accidents de trànsit.

3. COMPETÈNCIES

Tot i que les competències es treballen de manera globalitzada, en aquesta matèria es desenrotllaran específicament competències bàsiques en ciència i tecnologia i la competència per a aprendre a aprendre

De la resta de competències les més connectades amb l'àrea són la digital , la comunicació lingüística i el sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

4. CONTINGUTS DE SISÉ CURS (Vore annex)

5. UNITATS DIDÀCTIQUES (Vore temporalització)

6. METODOLOGIA

METODOLOGIA GENERAL

La intervenció educativa ha de contemplar com a principi la diversitat dels alumnes, posant especial èmfasi en l'atenció personalitzada, la prevenció de les dificultats d'aprenentatge, la realització de diagnòstics precoços i la posada en pràctica de mecanismes de suport i reforç per previndre i, si cal, intervindre tan prompte com es detecten aquestes dificultats.

La metodologia utilitzada serà la següent:

1. Es dissenyaran activitats d'aprenentatge integrades que permeten als alumnes avançar cap als resultats d'aprenentatge de més d'una competència al mateix temps.
2. L'acció docent promourà que els alumnes siguin capaços d'aplicar els aprenentatges en una diversitat de contextos.
3. Es fomentarà la reflexió i la recerca, així com la realització de tasques que suposen un repte i desafiament intel·lectual per als alumnes.
4. Es podran dissenyar tasques i projectes que suposen l'ús significatiu de la lectura, escriptura, Tecnologies de la Informació i la Comunicació (TIC) i l'expressió oral mitjançant debats o presentacions orals.
5. L'activitat de classe afavorirà el treball individual, el treball en equip i el treball cooperatiu.
6. Així mateix, podran fer-se agrupaments flexibles en funció de la tasca i de les característiques individuals dels alumnes a fi de fer tasques puntuals d'enriquiment o reforç.
7. Es procurarà organitzar els continguts entorn de nuclis temàtics propers i significatius.
8. L'espai haurà d'organitzar-se en condicions bàsiques d'accessibilitat i no discriminació necessàries per a garantir la participació de tots els alumnes en les activitats de l'aula i del centre.
9. Es procurarà seleccionar materials i recursos didàctics diversos, variats, interactius i

accessibles tant pel que fa al contingut com al suport.

METODOLOGIA ESPECÍFICA

L'alumne ocupa un lloc central en tot procés d'ensenyament-aprenentatge. És l'alumne el que anirà construint el seu propi aprenentatge mitjançant propostes en les quals recorre a materials manipulables per a descobrir continguts, a través de la presa de decisions, cooperació...

Entre aquestes propostes destaquen **l'aprenentatge partint de la manipulació, l'aprenentatge cooperatiu, la teoria de les intel·ligències múltiples i aprendre a pensar.**

De tal manera que la nostra metodologia es basarà en:

- Partir del vocabulari i dels coneixements previs de l'alumne, i buscar com a objectiu l'adquisició l'ús de vocabulari propi de les ciències socials.
- Relacionar les activitats d'aprenentatge amb la vida de l'alumnat i aprofitar els recursos de l'entorn.
- Fomentar l'esforç com a element essencial del procés d'aprenentatge i de responsabilitat en l'estudi, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge i esperit emprenedor.
- Incorporar recursos audiovisuals de manera habitual per a veure determinats continguts de l'àrea
- Fer treballs i presentacions individuals i en equip, que suposen l'elaboració d'un producte significatiu arran de la busca, selecció i organització d'informació de caràcter social, geogràfic o històric, mostrant habilitat per a treballar individualment com de manera col·laborativa.
- Incloure en l'activitat quotidiana de l'aula exposicions o debats preparats amb antelació sobre continguts propis de l'àrea.
- Crear un racó de comprensió lectora amb recursos variats que puguin ser d'interès per al que puguin ser usats pels alumnes que hagen finalitzat les tasques assignades a manera d'activitat d'oci.

RECURSOS DIDÀCTICS I ORGANITZATIUS

Activitats d'ensenyament/aprenentatge

- Activitats de detecció de coneixements previs.
- Activitats de desenvolupament.
- Activitats de motivació.
- Activitats de reforç.
- Activitats d'ampliació.
- Activitats d'avaluació.

Organització de l'espai i agrupaments

En funció del moment i de la necessitat, els alumnes podran disposar-se de diferents maneres:

- Gran grup
- Grup reduït
- Parella
- Individual

Materials i recursos

A continuació farem referència a aquells recursos utilitzats com a mitjà per a canalitzar l'acció docent durant el curs escolar.

- Ús de les TIC de manera habitual.
- Materials i recursos manipulatius.
- Ús de les activitats interactives, animacions, vídeos, autoavaluacions, etc...

Activitats complementàries

Proposta d'activitats complementàries:

- Visites a museus i institucions culturals.
- Celebració d'efemèrides: Dia del Llibre, Dia de la Pau...
- Festes i celebracions.
- Visites a espais naturals.
- Celebració de concursos.

7. AVALUACIÓ DE L'ALUMNAT

L'avaluació del procés d'aprenentatge de l'alumnat en aquesta etapa educativa serà contínua i global, i tindrà en compte el seu progrés en el conjunt de les àrees.

L'avaluació serà **contínua** quan estiga immersa en el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat, amb la finalitat de detectar les dificultats en el moment en què es produeixen, analitzar-ne les causes i, d'aquesta manera, adoptar les mesures necessàries que permeten a l'alumnat millorar el seu procés d'aprenentatge i garantir l'adquisició de les competències claus per a continuar el procés educatiu.

L'avaluació serà **global** quan referisca a les competències clau i als objectius de l'etapa i l'aprenentatge de l'alumnat en el conjunt de les àrees que la integren.

Els referents seran els criteris d'avaluació i els estàndards d'aprenentatge avaluable establits per a cada un dels cursos i per a totes les àrees. L'avaluació de l'alumnat amb necessitats educatives especials tindrà com a referent els criteris d'avaluació establits en les pròpies adaptacions curriculars significatives.

CRITERIS D'AVAUACIÓ I COMPETÈNCIES CLAU (Annex I)

Instruments d'avaluació

- **Proves escrites:** pot ser qualsevol prova que recull la informació en un text de forma escrita.

Exemples:

- Exàmens
- Dictats
- Controls diaris
- Fitxes de repàs
- Redaccions

- **Proves lectores:** tracem una prova en la qual el xiquet ha de llegir un text d'una extensió adequada a la seua edat, per a treballar-lo després.

Exemples:

- Lectures compartides
- Veu baixa
- Utilitzant tots el mateix text
- Utilitzant tots textos diferents
- Lectura en veu alta
- Lectura cooperativa

- **Proves orals:** proves puntuals en les quals es demana una informació d'extensió variable utilitzant com a mitjà preferent l'expressió verbal per la via oral.

Exemples:

- Exposicions
- Dramatitzacions
- Jocs de rol
- Presentacions
- Acudits
- Contacontes
- Tertúlies
- Debats
- Xarrades

- **Tasques finals (competencials):** conjunt d'exercicis i activitats que persegueixen la realització d'un producte final significatiu i pròxim a l'entorn quotidià. En aquest es requereix el maneig de diverses habilitats per a resoldre problemes en entorns rellevants de forma autònoma.

PROGRAMACIÓ CIÈNCIES SOCIALS

- **Quadern de classe:** recollirem informació també de forma puntual del quadern per a valorar diferents activitats, així com l'organització i cura d'aquest.
- **Observació diària:** valoració del treball de cada dia, molt utilitzat per calibrar hàbits i comportaments desitjables.

Activitats de reforç i ampliació

Per a dissenyar-les, entre altres premisses, es tenen en compte:

- Disminució del volum de treball
- Divisió en seqüències de l'aprenentatge en qüestió.
- Canvi d'estratègia d'aprenentatge, passant del plantejament global a un de més analític.
- Canvi de plantejament didàctic, optant per aprenentatge entre iguals, monitoratge, aprenentatge cooperatiu.
- Altres.

8. MESURES D'ATENCIÓ A L'ALUMNAT AMB NECESSITAT ESPECÍFICA DE SUPORT EDUCATIU O AMB NECESSITAT DE COMPENSACIÓ EDUCATIVA

L'atenció a la diversitat de l'alumnat a l'Educació Primària es regirà pel que es disposa, amb caràcter general, en els capítols I i II del títol II de la Llei Orgànica 2/2006, i amb allò establert específicament en els articles 9 i 14 del Reial decret 126/2014.

La intervenció educativa haurà d'adaptar-se a la persona, reconeixent les seues potencialitats i necessitats específiques. Des d'aquest plantejament, es vetllarà pel respecte de les necessitats de l'alumnat, els seus interessos, motivacions i aspiracions amb la finalitat que tot l'alumnat aconseguisca el màxim desenvolupament personal, intel·lectual, social i emocional, així com el màxim grau d'assoliment dels objectius i competències en l'etapa.

S'assegurarà la informació, la participació i l'assessorament individualitzat a l'alumnat i als seus representants legals en el procés de detecció de les necessitats educatives, així com en els processos d'avaluació i intervenció.

Amb la finalitat de fer efectiu el principi d'igualtat en l'exercici del dret a l'educació, la conselleria competent en matèria d'educació desenvoluparà accions de caràcter compensatori en relació amb les persones, grups i àmbits territorials que es troben en situacions desfavorables derivades de factors socials, econòmics, culturals, geogràfics, ètnics o d'una altra índole. Entre aquestes, es consideraran els supòsits d'impartició d'ensenyament mentre l'alumne estiga ingressat en una institució hospitalària pública o requerisca hospitalització domiciliària, en els termes que regule la conselleria competent en matèria d'educació.

Mesures de suport ordinari

Seràn aquelles que precisen una adaptació metodològica, de les estratègies organitzatives, o de la distribució temporal del currículum, sense que això suposi transformació o eliminació d'elements prescriptius del currículum, això és, continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluable.

Entre aquestes hi ha:

- Reforços pedagògics
- Adaptacions curriculars no significatives
- Adaptacions d'accés

- Tutoria
- Orientació educativa

Mesures de suport extraordinari

Seràn mesures de suport extraordinàries aquelles mesures o programes que suposen la transformació significativa d'un o diversos dels elements prescriptius del currículum, així com aquelles mesures d'accés al currículum que requerisquen recursos personals, organitzatius i/o materials de caràcter extraordinari.

Per tant:

- Adaptacions curriculars significatives
- Adaptacions d'accés que requerisquen recursos de caràcter extraordinari

TIPOLOGIA

- Alumnat que presenta necessitats educatives especials
 - Adaptacions d'accés al currículum
 - Adaptacions curriculars individuals significatives
- Altes capacitats
 - Flexibilitat en l'escolarització.
 - Activitats d'enriquiment curricular
- Incorporació tardana.
 - Programes específics
 - Educació Intercultural
- Dificultats d'aprenentatge
 - Mesures ordinàries i extraordinàries

9. ELEMENTS TRANSVERSALS DEL CURRÍCULUM

a) La comprensió lectora

b) L'expressió oral i escrita

c) La comunicació audiovisual

d) Les Tecnologies de la Informació i la Comunicació

e) L'emprenedoria

f) L'educació cívica i constitucional